
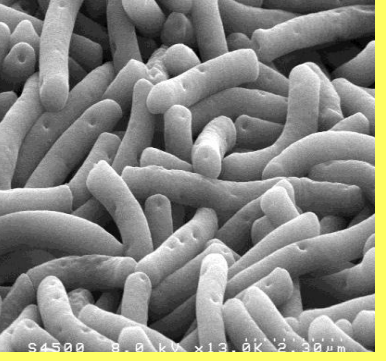
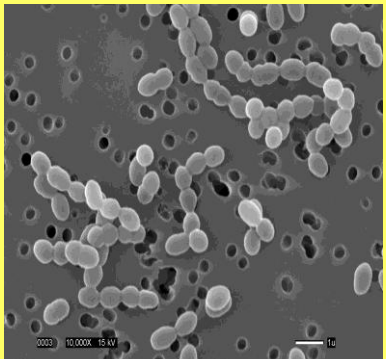
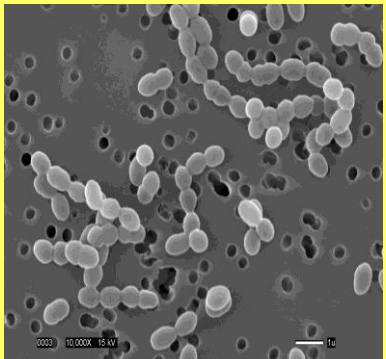

Čisté mlékařské kultury

Čisté mlékařské kultury (startéry) jsou definované a množeny schopné mikroorganismy ve formě monokultur, složených či směsných kultur, které jsou používány při výrobě fermentovaných mléčných výrobků (bakterie mléčného kysání) a sýrů (bakterie mléčného kysání, mikroorganismy s proteolytickou a lipolytickou aktivitou). Velkou přirozenou skupinu nepohyblivých nesporelujících grampozitivních koků a tyčinek tvoří bakterie mléčného kvašení (BMK). Mají funkci prokysávací, aromatizující a dieteticko-léčebnou. Fermentují laktózu a tvoří přitom kyselinu mléčnou a další produkty. Podle enzymového vybavení bakterií a vzniklých produktů jde o kvašení homofermentativní (anaerobní glykolýza) nebo heterofermentativní (pentosový cyklus). Některé mikroorganismy mají enzymové vybavení pro obě biochemické cesty. Specifickou cestu má rod *Bifidobacterium*. Další mlékařské kultury umožňují ethanolové kvašení, u sýrů pak propionové kvašení, proteolýzu, lipolýzu při zrání sýrů.

Charakteristiky bakterií mléčného kvašení (podle IDF, 1992)

Rod	Kultivační teplota °C	Druh	Konečné produkty hlavní / vedlejší	Rod	Kultivační teplota °C	Druh	Konečné produkty hlavní / vedlejší	
<i>Streptococcus</i>	40 – 45	<i>S. salivarius</i> subsp. <i>thermophilus</i>	L+kyselina mléčná / acetaldehyd	<i>Lactococcus</i> 	25 - 30	<i>Lc. lactis</i>	L+ kyselina mléčná / acetaldehyd, aceton, diacetyl, ethanol	
<i>Lactobacillus</i> 	40 – 45	<i>Lb. Delbruecki</i> subsp. <i>bulgaricus</i>	D-kyselina mléčná / acetaldehyd, aceton, acetoin, diacetyl, ethanol		18 - 25	<i>Lc. cremoris</i>	L+ kyselina mléčná / acetaldehyd, aceton, diacetyl / ethanol	
	42	<i>Lb. helveticus</i>	DL kyselina mléčná / acetaldehyd, kyselina octová, diacetyl, ethanol		28 - 30	<i>Lc. diacetylactis</i>	L+ kyselina mléčná / acetaldehyd, CO ₂ , diacetyl, acetoin, aceton, ethanol	
	37 - 50	<i>Lb. lactis</i>	D-kyselina mléčná / acetaldehyd, aceton, diacetyl, ethanol	<i>Pediococcus</i> 	25 - 30	<i>P. acidilactici</i>	DL kyselina mléčná / acetoin, diacetyl	
	37	<i>Lb. acidophilus</i>	DL kyselina mléčná / acetaldehyd, ethanol		<i>Leuconostoc</i> 	25 - 30	<i>Ln. cremoris</i>	D- kyselina mléčná
	25 - 30	<i>Lb. casei</i>	L+ kyselina mléčná / kys. octová, ethanol			21 - 25	<i>Ln. dextranicus</i>	acetoin, diacetyl, ethanol
	30 - 42	<i>Lb. kefir</i>	DL kyselina mléčná / acetaldehyd, kyselina octová, ethanol, CO ₂		21 - 25	<i>Ln. lactis</i>	CO ₂ , kyselina octová	

Charakteristiky mlékařských kultur

Smetanová kultura (SK)

Lactococcus lactis subsp. *lactis* * (10-40 °C, 16-18 h)
Lactococcus lactis subsp. *cremosis* (10-37 °C, 16-18 h)
Lactococcus lactis subsp. *lactis* biovar *diacetylactis* (30 °C, 16-18 h)
Leuconostoc mesenteroides subsp. *cremoris* (21-25 °C, 16-18 h)
Leuconostoc mesenteroides subsp. *dextranicum*

Kultivační podmínky kultury: 16-23 °C, 16-20 h

Jogurtová kultura

Streptococcus salivarius subsp. *thermophilus*
Lactobacillus delbrueckii subsp. *bulgaricus*

Kultivační podmínky kultury: 40-45 °C, 3-4 h

Acidofilní kultura

Lactobacillus acidophilus (37 °C, 12 - 16 h)

Kefírová kultura

Lactococcus lactis sp. *lactis*
Lactococcus lactis sp. *lactis* biovar. *diacetylactis*
Lactococcus lactis sp. *cremoris*
Leuconostoc mesenteroides sp. *cremoris*
Lactobacillus kefir
Candida kefir
Saccharomyces unisporus

Kultivační podmínky kultury: 18-22 °C, 16-18 h

Probiotické kultury

Rody:
Lactobacillus (*L. casei*, *L. acidophilus*, *L. rhamnosus*, *L. reuteri*, *L. lactis*)
Bifidobacterium * (*B. spp.* BB 12, *B. longum* BB536, *B. breve*) (37-40 °C, 16-20 h)
Enterococcus (*Enterococcus faecium* M 74)
 Aktivní potravinový doplněk, zlepšuje rovnováhu ve střevní mikroflóře.

Sýrařská mezofilní kultura pro sýry s nízkodohřívanou sýřeninou

Smetanová kultura
Lactobacillus casei subsp. *casei* (25-30 °C 48 h; srážení mléka za 28-30 h)
Lactobacillus delbrueckii subsp. *lactis* (37-50 °C, 16-24 h)

Kultura pro sýry čedarového typu

Smetanová kultura + *Lbc. helveticus* (42 °C, 16 h)
Enterococcus durans

Sýrařská kultura pro sýry s vysokodohřívanou sýřeninou

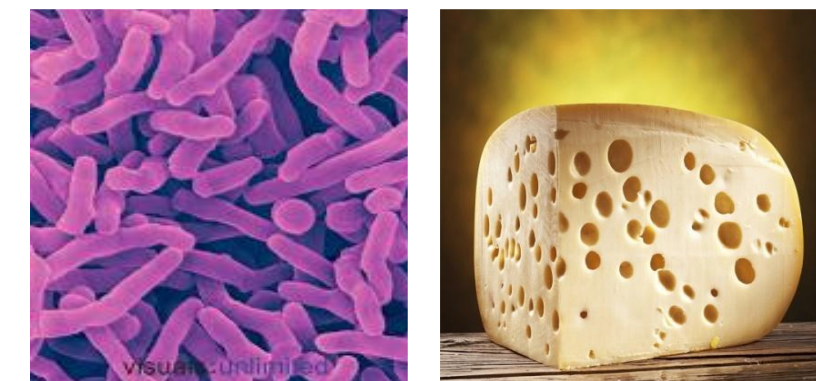
Streptococcus salivarius subsp. *thermophilus*
Lactobacillus delbrueckii subsp. *bulgaricus*
Lactobacillus delbrueckii subsp. *lactis*
Lactobacillus helveticus
Lactobacillus casei *

Kultivační podmínky kultury: 37- 42 °C i více, 8-16 h
 Kultura má proteolytickou aktivitu.

Kultura propionového kvašení

Propionibacterium freudenreichii subsp. *Shermanii*
Propionibacterium freudenreichii

Kultivační podmínky: 30-37 °C 48-72 h (i 55 °C)
 Díky kultuře se v sýrech tvoří oka - CO₂ vzniká fermentací mléčnanu, vznikají kyseliny propionová a octová a vitamín B12.

Mazová kultura

Brevibacterium linens (23 °C, 72 h)
Micrococcus roseus
 Bakterie způsobují proteolýzu a tvorbu mazu.

Plísňové kultury

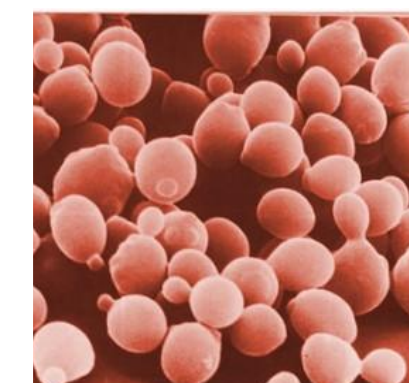
Penicillium roqueforti * (15-23 °C, 5-8 dnů)
Penicillium camemberti * (15-23 °C, 6-8 dnů)
Penicillium caseicolum
Penicillium nalgiovense
Penicillium viridicatum
Penicillium chrysogenum
Geotrichum candidum (12-30 °C, 24-72 h)

Na/v sýru se tvoří typická plíseň, která má proteolytickou a lipolytickou aktivitu (vůně, chuť).

Kvasinkové kultury

Candida kefir, *Candida utilis*, *Kluyveromyces fragilis*, *Candida valida*, *Torulopsis lactis*
 Kultivační podmínky: 10-37 °C 2-5 dnů
 Kvasinky jsou součástí kultury kefírové a mazové, používají se také při výrobě rokfóru.

Zdroj obrázků: <https://images.google.com/>